

Konrad Godzisz

Urząd Regulacji Energetyki w Warszawie

PRZYCZYNY I SKUTKI REGIONALNEGO ZRÓŻNICOWANIA CEN ENERGII ELEKTRYCZNEJ W POLSCE

1. Wstęp

Porównanie średnich cen energii elektrycznej dostarczanej odbiorcom na terenie Polski wskazuje na występowanie znacznego ich zróżnicowania. Zjawisko to może wpływać na sytuację zarówno przedsiębiorstw, jak i gospodarstw domowych. Celem artykułu jest próba uzyskania odpowiedzi na pytanie, czy występujące zróżnicowanie cen jest uzasadnione oraz czy może wpływać na sytuację odbiorców energii elektrycznej.

W artykule zostanie przedstawiona skala zróżnicowania kosztów zaopatrzenia odbiorców w energię elektryczną oraz jego główne przyczyny, przede wszystkim koszty świadczenia usług dystrybucyjnych zależne m.in. od charakterystyki obszaru, na którym działa przedsiębiorstwo oraz od rodzaju odbiorców. Podjęta zostanie również próba oceny wpływu zróżnicowania cen na sytuację odbiorców energii elektrycznej.

Każda zmiana taryf¹ dla energii elektrycznej skłania odbiorców oraz osoby zajmujące się problematyką rynku energii do dokonania porównań cen energii. Analizy cen dokonywane są nie tylko w stosunku do taryf poprzednio obowiązujących, lecz również do taryf innych przedsiębiorstw. O ile odbiorcy wykorzystują te porównania przede wszystkim do określenia zmian w płatnościach za energię elektryczną, o tyle analizy poziomu średnich cen w różnych przedsiębiorstwach stanowią materiał wykorzystywany do licznych artykułów dziennikarskich². Autorzy tych publikacji kon-

¹ Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo energetyczne taryfa jest zbiorem cen i stawek opłat oraz warunków ich stosowania, opracowanym przez przedsiębiorstwo energetyczne i wprowadzanym jako obowiązujący dla określonych w nim odbiorców w trybie określonym ustawą.

² Przykładami takich artykułów są teksty A. Łakomej *Dostawca na życzenie*, „Rzeczpospolita” nr 112 z 15 maja 2007 r. oraz K. Golachowskiego *Od lutego warszawiacy więcej zapłacą za energię elektryczną*, „Gazeta Prawna” nr 21 z 30 stycznia 2007 r.

centrują się najczęściej wyłącznie na porównaniu średnich cen, nie zwracając uwagi, co jest przyczyną tego zróżnicowania. Po lekturze takiego artykułu czytelnicy będą się zastanawiać, dlaczego odbiorca energii z Warszawy płaci za energię kilkanaście procent mniej niż odbiorca z Lublina, mimo że dochody mieszkańców Warszawy są zdecydowanie wyższe od dochodów mieszkańców Lublina.

Na wstępie konieczne jest usystematyzowanie pojęć używanych w dalszej części opracowania. W potocznym języku osoby mówiące o cenach energii elektrycznej mają na myśli średnią cenę płaconą za dostarczoną energię elektryczną (iloraz wartości faktury i wolumenu zużytej energii). Jest to mylące, gdyż na fakturze cena energii elektrycznej to tylko część rachunku za energię. W dalszej części artykułu przedstawione zostaną poszczególne pozycje znajdujące się na fakturze zwykłego odbiorcy, natomiast w celu odróżnienia powyższych pojęć używane będzie pojęcie średniej ceny – ilorazu płatności i ilości zużytej energii elektrycznej.

Należy również zdefiniować pojęcia obrotu energią elektryczną, rozumianego jako działalność polegająca na handlu hurtowym lub detalicznym energią (handlu energią jak towarem) oraz dystrybucji energii elektrycznej, rozumianej jako transport energii elektrycznej sieciami w celu dostarczenia jej odbiorcom (usługi dostarczenia energii).

2. Zróżnicowanie średnich cen w wybranych grupach taryfowych

Na rys. 1 i 2 przedstawiono zróżnicowanie płatności ponoszonych przez odbiorców w dwóch grupach taryfowych³ na terenie Polski. Do analizy została wybrana grupa taryfowa G11⁴, do której zakwalifikowanych jest większość gospodarstw domowych w Polsce, oraz grupa taryfowa C21⁵, z której mogą korzystać małe i średnie przedsiębiorstwa. Na rysunkach przedstawiono łączną wartość płatności w podziale na płatności związane z obrotem i dystrybucją energii elektrycznej.

Rozpiętość łącznej płatności pomiędzy najtańszą i najdroższą spółką dystrybucyjną⁶ wynosi prawie 18%, odbiorca z Lublina zapłaci więc o ok. 118 zł więcej za zaopatrzenie w energię niż analogiczny odbiorca z Gliwic. Jeszcze większe róż-

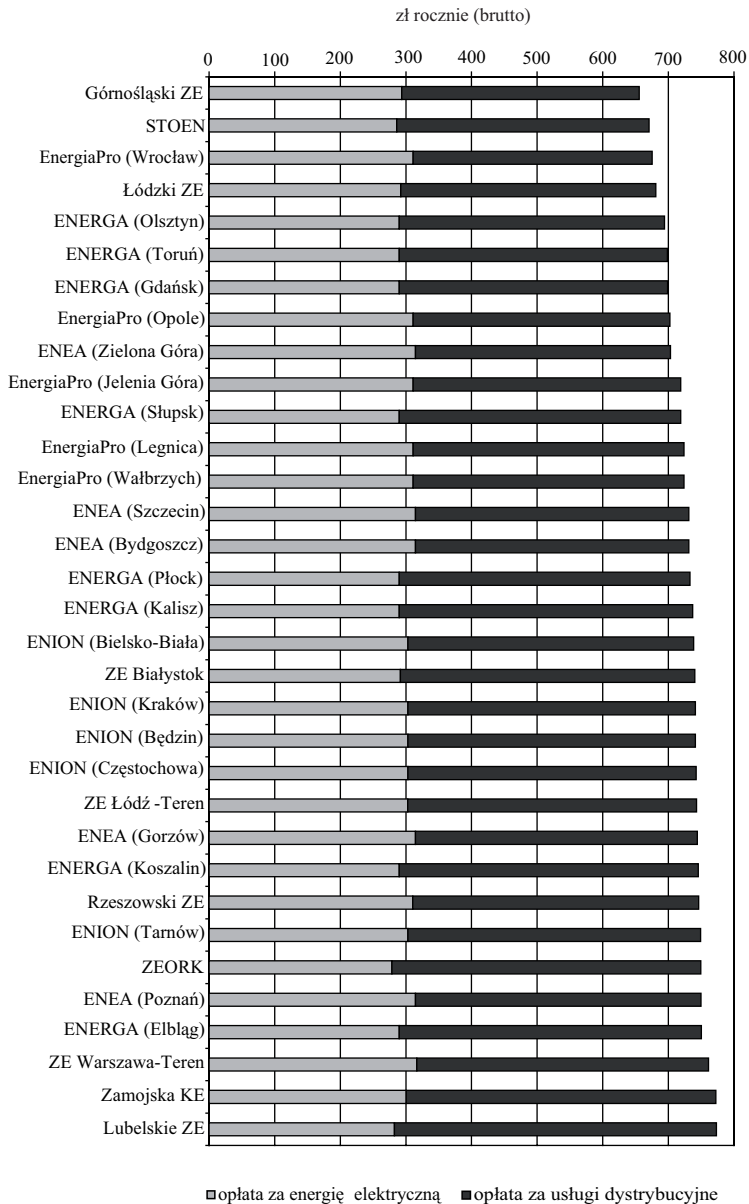
³ Podział odbiorców na grupy taryfowe w taryfach spółek dystrybucyjnych dokonywany jest przede wszystkim z uwagi na poziom napięcia sieci, z której jest dostarczana energia elektryczna do odbiorców, wartość mocy umownej oraz charakterystyki poboru energii elektrycznej.

⁴ Jest to grupa przeznaczona dla gospodarstw domowych, z jednolitymi cenami i stawkami opłat przez całą dobę.

⁵ Jest to grupa przeznaczona dla odbiorców komercyjnych, przyłączonych do sieci niskiego napięcia (nie wyższego niż 1 kV), o mocy umownej przekraczającej 40 kW, z jednolitymi cenami i stawkami opłat przez całą dobę.

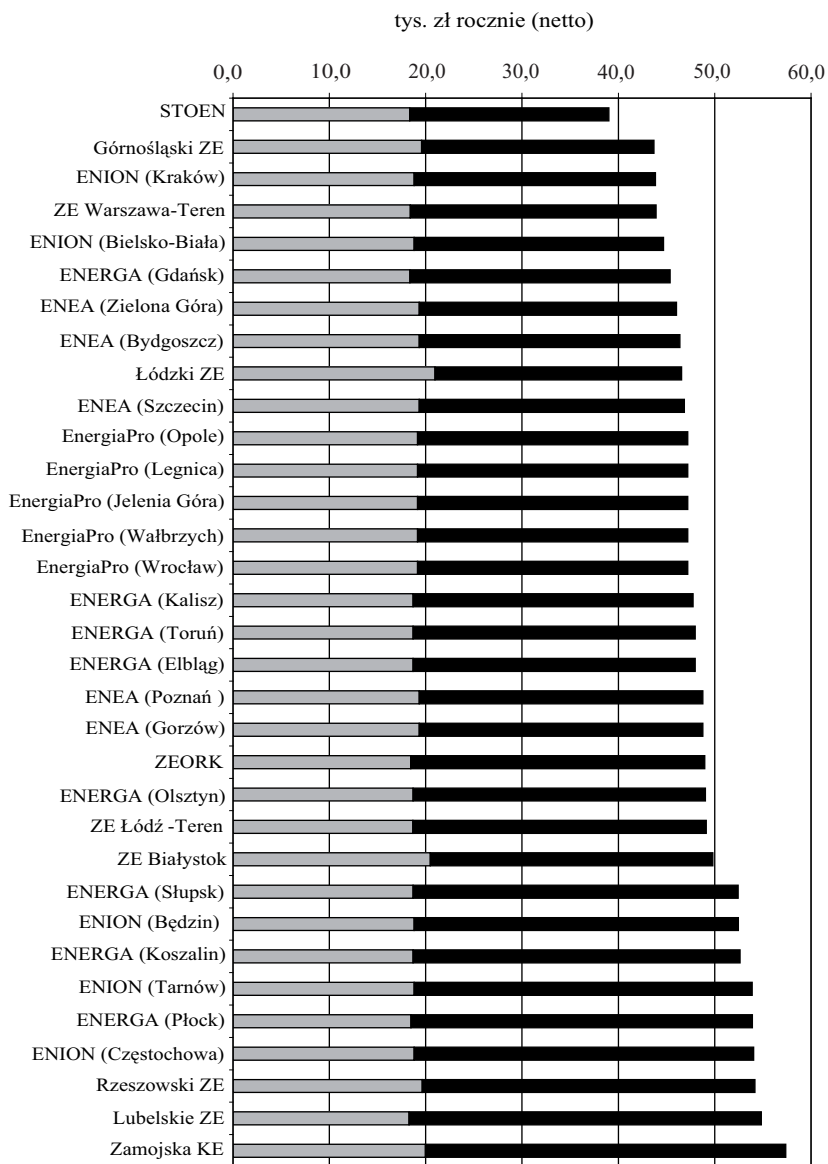
⁶ Przedsiębiorstwo zajmujące się dystrybucją i obrotem energią elektryczną. Większość odbiorców obsługiwana jest przez 14 przedsiębiorstw. W 2001 r. funkcjonowały 33 spółki dystrybucyjne, ich liczba została zmniejszona w wyniku konsolidacji. Pozostałością po 33 przedsiębiorstwach są zróżnicowane zestawy cen i stawek opłat w taryfach spółek, które uległy konsolidacji.

nicowanie występuje w przypadku średnich przedsiębiorstw. Różnica w płatności pomiędzy najdroższą a najtańszą spółką wynosi 18,4 tys. zł – ponad 47%.

Rys. 1. Zróżnicowanie płatności w grupie G11

Źródło: obliczenia własne na podstawie taryf spółek dystrybucyjnych obowiązujących w 2006 r., typowy odbiorca zużywający 1770 kWh energii rocznie.

□ opłata za energię elektryczną ■ opłata za usługi dystrybucyjne

Rys. 2. Zróżnicowanie płatności w grupie C21

Źródło: obliczenia własne na podstawie taryf spółek dystrybucyjnych obowiązujących w 2006 r., typowy odbiorca zużywający 140 MWh energii rocznie i mocy umownej 60 kW.

3. Podstawy prawne kształtowania cen energii elektrycznej⁷

Zasady kształtowania taryf dla energii elektrycznej reguluje ustawa Prawo energetyczne⁸ oraz rozporządzenie taryfowe⁹. Zgodnie z art. 45 ust. 1 ustawy taryfy dla energii elektrycznej należy kalkulować w sposób zapewniający:

1) pokrycie kosztów uzasadnionych działalności gospodarczej przedsiębiorstw energetycznych wraz z uzasadnionym zwrotem z kapitału zaangażowanego w tę działalność;

2) pokrycie kosztów uzasadnionych ponoszonych przez operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych w związku z realizacją ich zadań;

3) ochronę interesów odbiorców przed nieuzasadnionym poziomem cen i stawek opłat.

Natomiast stosownie do art. 45 ust. 4 ustawy ceny i stawki opłat określone w taryfach dla energii elektrycznej dla różnych grup odbiorców mogą być zróżnicowane wyłącznie ze względu na koszty uzasadnione spowodowane realizacją świadczenia, o ile przepisy nie stanowią inaczej. Ponadto przedsiębiorstwo energetyczne (§ 3 rozporządzenia taryfowego), opracowując taryfę, ma obowiązek skalkulowania cen i stawek opłat w niej zawartych w sposób zapewniający eliminowanie subsydiowania skrośnego¹⁰.

Zgodnie z powyższymi przepisami przedsiębiorstwo energetyczne powinno ustalać w taryfie ceny i stawki opłat dla poszczególnych grup taryfowych i rodzajów działalności koncesjonowanej w taki sposób, aby oparte na tej taryfie przychody pokrywały koszty przypisane tym grupom i działalnościom.

W tab. 1 przedstawiono poszczególne ceny i stawki opłat, jakie znajdują się w taryfie dla energii elektrycznej, oraz koszty, na podstawie których są one kalkulowane¹¹.

⁷ Według stanu na dzień 15 czerwca 2007 r. Szerszy opis zasad kształtowania taryf dla energii elektrycznej znajduje się w [*Sprawozdanie z działalności... 2007*, s. 82-89].

⁸ Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (DzU 2006 nr 89, poz. 625 ze zm.).

⁹ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (DzU 2004 nr 105, poz. 1114).

¹⁰ Subsydiowanie skrośne – pokrywanie kosztów jednego rodzaju wykonywanej działalności gospodarczej lub kosztów dotyczących jednej grupy odbiorców przychodami pochodzącymi z innego rodzaju wykonywanej działalności gospodarczej lub od innej grupy odbiorców – art. 3 pkt 32 ustawy.

¹¹ Sposób przypisania poszczególnych cen i stawki opłat znajdujących się w taryfie dla energii elektrycznej oraz kosztów, na podstawie których są one kalkulowane według poprzednio obowiązującego rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną (DzU 2001 nr 1, poz. 7) został opisany w odpowiedzi Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej na interpelację nr 4199 w sprawie zmian składników cen energii elektrycznej i ich skutków dla społeczeństwa, <http://bip.kprm.gov.pl/bip/interpelacja/?id=1757>.

Tabela 1. Ceny i stawki opłat znajdujące się w taryfie dla energii elektrycznej oraz koszty im przypisane

Działalność	Cena lub stawka opłaty	Nośnik	Jednostka	Koszty*
Obrót	1. Energia elektryczna	Ilość pobranej energii	zł/kWh	– koszty zakupu energii elektrycznej, – koszty zakupu energii i praw majątkowych z odnawialnych źródeł energii elektrycznej, – koszty zakupu energii ze źródeł wytwarzających energię w skojarzeniu z produkcją ciepła, – część kosztów obsługi handlowej w części nieuwzględnionej w opłacie abonamentowej
	2. Stawka opłaty abonamentowej	Liczba miesięcy	zł/miesiąc	– koszty obsługi handlowej, tj. koszty związane z odczytem wskazań układów pomiarowo-rozliczeniowych oraz wystawianiem faktur
Dystrybucja	3. Składnik stały stawki sieciowej	Liczba miesięcy lub wielkość mocy umownej	zł/miesiąc lub zł/kW/miesiąc	– koszty eksploatacji sieci, – koszty wynikające z nakładów na odtworzenie, modernizację i rozwój sieci, – stałe koszty przesyłania energii sieciami innych napięć oraz innych operatorów, – koszty zakupu rezerw w zdolnościach przesyłowych, – koszty uzasadnionego zwrotu z kapitału zaangażowanego w działalność energetyczną, – podatki wliczone w koszty
	4. Składnik zmienny	Ilość pobranej energii	zł/kWh	– koszty zakupu energii elektrycznej na pokrycie strat sieciowych, – zmiennne koszty przesyłania energii sieciami innych napięć oraz innych operatorów, – stałe koszty za przesyłanie energii elektrycznej, w części nieuwzględnionej w składniku stałym, – koszty systemowe (zapewnienie niezawodności i jakości dostaw, koszty wynikające z modernizacji elektrowni w latach 90.),

* Koszty, których wysokość zależy w istotny sposób od warunków działania przedsiębiorstwa sieciowego, wyróżniono pogrubionym drukiem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie rozporządzenia taryfowego.

4. Czynniki powodujące zróżnicowanie średnich cen energii

Przedstawione w tab. 1 koszty, z uwagi na ich wpływ na poziom płatności odbiorców, zostały podzielone na dwie grupy:

1. Koszty, których wysokość zależy w znaczny sposób od warunków działania przedsiębiorstwa sieciowego (np. liczba i charakter odbiorców, wielkość majątku sieciowego, liczba i wielkość producentów energii zlokalizowanych na terenie przedsiębiorstwa, charakter zabudowy).

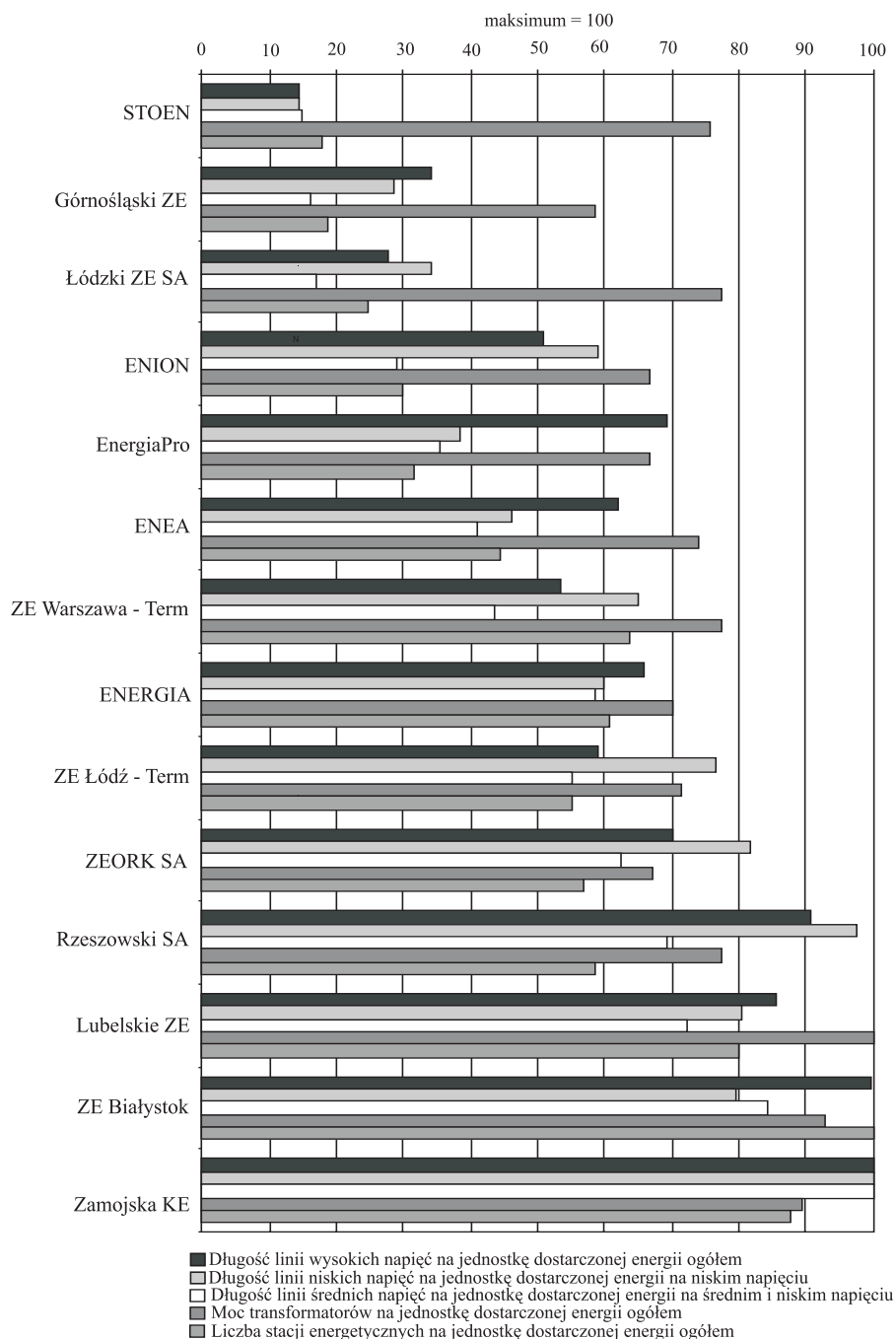
2. Koszty, których wysokość jest niezależna bądź w niewielkim stopniu zależna od warunków, w których działa przedsiębiorstwo sieciowe.

Wszystkie spółki dystrybucyjne ponoszą podobne koszty związane z obrotem energią elektryczną, tj. zakupem energii od producentów i jej odsprzedażą odbiorcom. W przypadku grupy G11 najniższa roczna płatność brutto wynosi 279 zł, a najwyższa 317 zł. Różnica w płatności wynosi zatem 38 zł – 13,6%. W grupie C21 najniższa płatność w obrocie energią wynosi 18,3 tys. zł, podczas gdy najwyższa to 21,0 tys. zł. Procentowa różnica płatności jest zbliżona do różnicy w grupie G11 i wynosi 14,6%.

Średnie ceny w obrocie energią elektryczną zależą przede wszystkim od stosowanej w przedsiębiorstwach polityki różnicowania cen w poszczególnych grupach oraz od sposobu prowadzenia rozliczeń. Przedsiębiorstwa mają możliwość różnicowania cen dla poszczególnych grup odbiorców m.in. ze względu na dotychczasową charakterystykę poboru energii oraz stymulowanie odbiorców do optymalizacji przyszłego poboru. Działanie to jest przyczyną zróżnicowania cen w grupie C21. Sposób prowadzenia rozliczeń ma natomiast istotny wpływ na różnice w kosztach przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwa ustaliły w swoich taryfach różne okresy rozliczeniowe: 1-, 2-, 4-, 6- i 12-miesięczne. W przypadku okresu 2-miesięcznego w ciągu roku dokonywanych jest 6 odczytów licznika i za każdym razem wystawiana jest odbiorcy faktura, najczęściej bezpośrednio po odczycie. Natomiast w przypadku 12-miesięcznego okresu rozliczeniowego odczyt dokonywany jest jeden raz w roku i wystawiane są faktury prognozowane. Wiadomo, że częstsze odczyty generują wyższe koszty, a co się z tym wiąże – wyższe ceny. Wyjaśnia to zróżnicowanie cen w grupie G11.

Istotnym elementem różnicującym płatności odbiorców są koszty zakupu usług dystrybucyjnych od przedsiębiorstw. W przypadku grupy G11 dla badanego odbiorcy najmniejsza roczna płatność za usługi dystrybucyjne wynosi 362 zł, a największa jest wyższa o ponad 35% i wynosi 491 zł. W przypadku grupy C21 różnica ta jest znacznie większa i wynosi ponad 80% (najmniejsza płatność 20,7 tys. zł, największa 37,4 tys. zł).

Zróżnicowanie płatności pomiędzy taryfami poszczególnych spółek dystrybucyjnych (lub ich oddziałów) wynika przede wszystkim ze zróżnicowania warunków, w których działają przedsiębiorstwa. Odbiorcy znajdujący się na terenach silnie zurbanizowanych ponoszą niższe płatności za energię elektryczną z uwagi na niższe koszty związane z dostawą energii w przeliczeniu na odbiorcę czy ilość dostarczonej energii. W odmiennej sytuacji znajdują się odbiorcy z terenów rolniczych lub o niskiej gęstości zaludnienia, którzy z uwagi na wysokie koszty budowy i eksploatacji rozległej sieci ponoszą wyższe opłaty za energię elektryczną.

Rys. 3. Zróżnicowanie warunków działań przedsiębiorstw dystrybucyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych URE za 2006 r.

Budowa sieci na terenie rolniczym, ze względu na gęstość i charakter odbiorców, wymaga zdecydowanie wyższych jednostkowych nakładów finansowych niż budowa sieci na terenie zurbanizowanym. Eksploatacja sieci jest również droższa na terenie wiejskim. Typowym przykładem wskazującym na zróżnicowanie kosztów są np. kontrole stanu układów pomiarowo-rozliczeniowych. W przypadku dużego bloku mieszkalnego, wielopiętrowego, z kilkuset mieszkaniami, z licznikami umieszczonymi poza lokalami mieszkalnymi, kontrola stanu licznika może być dokonana przez jedną osobę w ciągu kilku godzin. Natomiast taka sama czynność na terenie wiejskim (niewiele miejscowości wiejskich liczy więcej niż kilkadziesiąt domów – może się więc zdarzyć, że będzie to kilka miejscowości) wymagać będzie nie tylko zdecydowanie więcej roboczogodzin, lecz także użycia środków transportu.

Gdy na terenie danego przedsiębiorstwa występują wytwórcy energii elektrycznej przyłączeni bezpośrednio do sieci dystrybucyjnej, przedsiębiorstwo to będzie ponosić niższe koszty, podczas gdy przedsiębiorstwo nieposiadające takich wytwórców na swoim terenie zmuszone jest do zakupu energii za pośrednictwem sieci najwyższych napięć, co generuje dodatkowe koszty zakupu usług przesyłowych od operatora tej sieci.

Na rys. 3 przedstawiono w uproszczeniu zróżnicowanie warunków działania między przedsiębiorstwami dystrybucyjnymi w Polsce. W celu przedstawienia zróżnicowania dokonano standaryzacji wskaźników zgodnie z poniższym wzorem:

$$W_{st} = (W/W_{max}) \cdot 100,$$

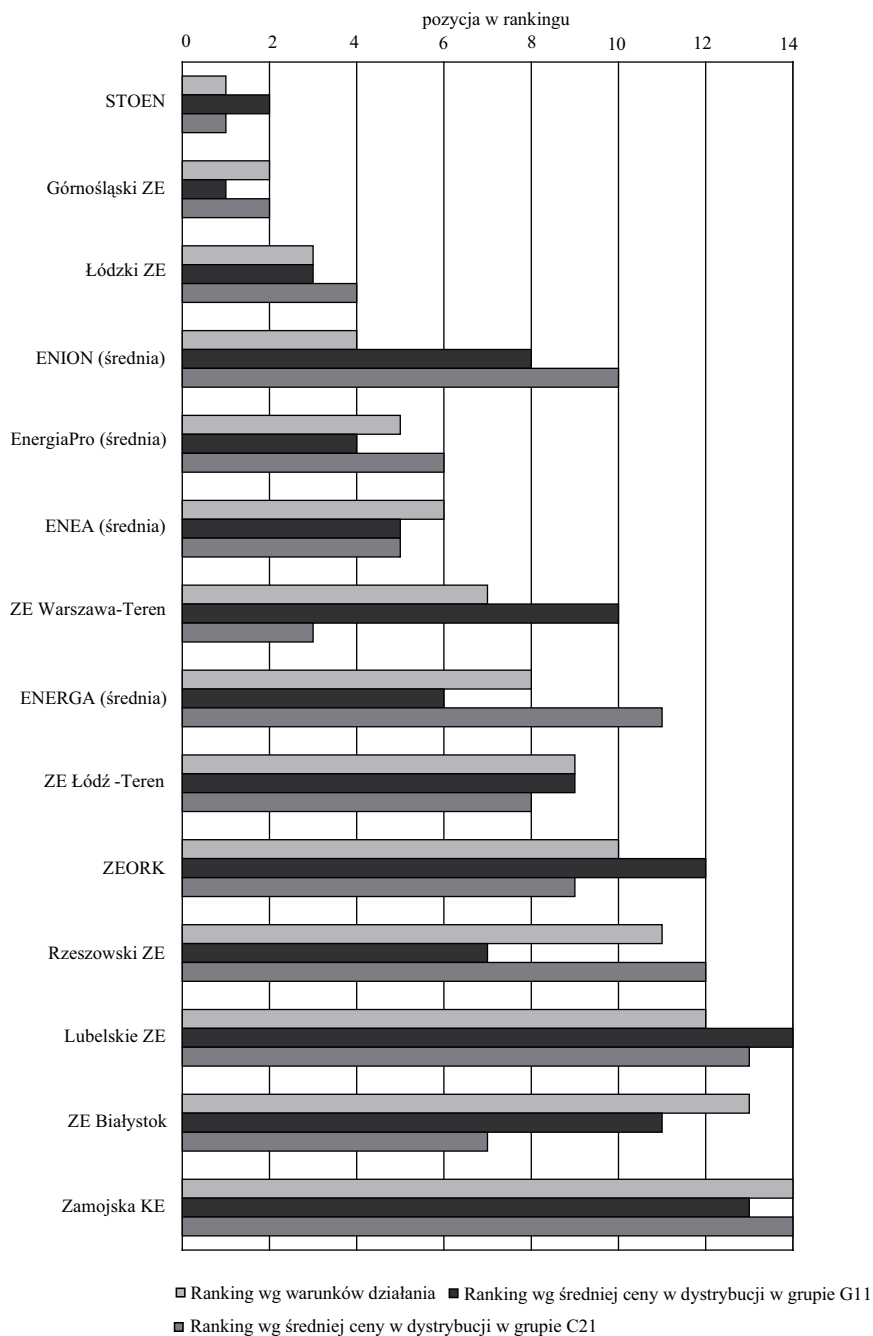
gdzie: W_{st} – wartość wskaźnika po standaryzacji,
 W – wartość wskaźnika dla danego przedsiębiorstwa,
 W_{max} – maksymalna wartość danego wskaźnika.

Analiza danych przedstawionych na rys. 3 wskazuje, że dostawa jednej jednostki energii na terenie wschodniej Polski wymaga wybudowania znacznie dłuższych linii energetycznych oraz większej liczby stacji energetycznych niż w przypadku terenów zurbanizowanych. Koszty związane majątkiem energetycznym (inwestycje, eksploatacja) mają istotny wpływ na koszty przedsiębiorstw, a w efekcie na płatności odbiorców.

Ponadto analiza wartości majątku poszczególnych przedsiębiorstw dystrybucyjnych i kosztów związanych z jego eksploatacją wskazuje, iż dostawa jednej megawatogodziny energii na terenie takiego przedsiębiorstwa, jak LUBZEL SA¹² czy Zamojska KE SA¹³ wymaga znacznie wyższych nakładów majątkowych i poniesienia również wyższych kosztów związanych z eksploatacją sieci niż dostawa takiej

¹² Lubelskie Zakłady Energetyczne SA – obsługujące odbiorców na terenach dawnych województw lubelskiego i białskopodlaskiego.

¹³ Zamojska Korporacja Energetyczna SA – obsługujące odbiorców na terenach dawnych województw chełmskiego, przemyskiego i zamojskiego.

Rys. 4. Warunki działania przedsiębiorstw dystrybucyjnych a wysokość płatności za usługi dystrybucyjne

Źródło: opracowanie własne.

samej jednostki energii na terenie STOEN SA¹⁴ lub GZE SA¹⁵. Wyjaśnia to powody, dla których dostawa energii na terenie części kraju może być zarówno bardziej kapitałochłonna, jak i pracochłonna – co w efekcie skutkuje wyższym poziomem stawek opłat zawartych w taryfie.

W celu porównania warunków działania przedsiębiorstw z ich cenami stworzono odpowiedni ranking. Przedsiębiorstwa porównano, obliczając średnią wartość wskaźników z rys. 3, a następnie uszeregowano je rosnąco – od najmniejszej średniej wartości wskaźników. Przedsiębiorstwa zostały również uszeregowane w zależności od najniższej do najwyższej płatności za usługi dystrybucyjne w grupach G11 i C21¹⁶.

Porównanie pozycji w rankingach wskazuje, że istnieje związek między warunkami działania przedsiębiorstw a płatnościami odbiorców z tytułu dostaw energii elektrycznej (rys. 4). Najniższe opłaty związane z dostawą energii dla statystycznych odbiorców występują w przedsiębiorstwach o bardziej korzystnych warunkach działania. Są to najczęściej obszary o charakterze miejsko-przemysłowym i o dużej gęstości odbiorców. Natomiast najwyższe opłaty ponoszą odbiorcy z terenu obecnego województwa lubelskiego oraz części województwa podkarpackiego i podlaskiego. Tereny te charakteryzują się brakiem liczących się wytwórców, dużą rozległością sieci oraz rozproszeniem odbiorców.

5. Średnie ceny energii a rozwój gospodarczy

Wysokość produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca jest jednym ze wskaźników przedstawiających poziom rozwoju gospodarczego. Ponieważ spółki dystrybucyjne świadczą usługi na obszarze dawnych województw, możliwe jest przyporządkowanie danemu podregionowi Polski przedsiębiorstwa świadczącego usługi dystrybucji największej grupie odbiorców. Istnieje zatem możliwość porównania średnich cen energii w podregionie z wysokością produktu krajowego brutto (tab. 2).

Porównanie płatności odbiorców z produktem krajowym brutto na 1 mieszkańca w podregionach Polski wskazuje, iż na terenach o niższym dochodzie *per capita* koszty zaopatrzenia w energię odbiorców są wyższe. Takimi terenami o najwyższym koszcie zaopatrzenia w energię są np. tereny obsługiwane przez LUBZEL SA i Zamojską KE SA. Obszary te należą również do najbiedniejszych w Polsce. Natomiast jedne z najniższych kosztów ponoszą mieszkańcy Warszawy – najbogatszego regionu w Polsce. Powyższe porównanie wskazuje także, iż odbiorcy znajdujący się na terenach o niskim PKB korzystają z niższych stawek opłat, jeżeli są klientami przedsiębiorstwa obsługującego jednocześnie tereny wiejskie i dużą aglomerację.

¹⁴ Spółka obsługująca odbiorców na terenie m. st. Warszawy.

¹⁵ Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny SA – obsługujący odbiorców na terenie części dawnego województwa katowickiego.

¹⁶ W przypadku przedsiębiorstw skonsolidowanych obliczono średnią arytmetyczną z cen w poszczególnych oddziałach.

Tabela 2. PKB *per capita* w podregionach Polski oraz spółki dystrybucyjne je obsługujące

Podregion	PKB <i>per capita</i> w zł w 2004 r.	Największe spółki dystrybucyjne obsługujące podregion
Nowosądecki	14,1	ENION (Kraków)
Białkopodlaski	14,4	Lubelskie ZE
Chelsko-zamojski	14,5	Zamojska KE
Krośnieńsko-przemyski	14,5	Rzeszowski ZE
Łomżyński	15,6	ZE Białystok
Elcki	15,6	ZE Białystok
Krakowsko-tarnowski	16,7	ENION (Kraków), ENION (Tarnów)
Ostrołęcko-siedlecki	16,9	ZE Warszawa-Teren
Radomski	17,5	ZEORK
Gdański	17,6	ENERGA (Gdańsk)
Elbląski	17,6	ENERGA (Elbląg)
Słupski	18,1	ENERGA (Słupsk)
Lubelski	18,7	Lubelskie ZE
Łódzki	18,7	Łódzki ZE
Świętokrzyski	18,7	ZEORK, Rzeszowski ZE
Rzeszowsko-tarnobrzesci	18,8	Rzeszowski ZE
Białostocko-suwalski	18,9	ZE Białystok
Wrocławski	19,0	EnergiaPro (Wrocław)
Jeleniogórsko-wałbrzyski	19,5	EnergiaPro (Jelenia Góra), EnergiaPro (Wałbrzych)
Kaliski	19,5	ENERGA (Kalisz)
Koniński	19,5	ENERGA (Kalisz)
Piotrkowsko-skierniewicki	20,0	ZE Łódź-Teren
Toruńsko-włocławski	20,3	ENERGA (Toruń)
Piłski	20,4	ENEA (Poznań)
Koszaliński	20,4	ENERGA (Koszalin)
Opolski	20,8	EnergiaPro (Opole)
Olsztyński	21,2	ENERGA (Olsztyn)
Gorzowski	21,5	ENEA (Gorzów)
Zielonogórski	21,7	ENEA (Zielona Góra)
Częstochowski	21,9	ENION (Częstochowa)
Warszawski	22,9	ZE Warszawa-Teren
Bydgoski	23,0	ENEA (Bydgoszcz)
Poznański	23,4	ENEA (Poznań)
Szczeciński	23,6	ENEA (Szczecin)
Bielsko-Bialski	24,8	ENION (Bielsko-Biała)
Rybnicko-jastrzębski	24,9	Górnośląski ZE, ENION (Będzin)
Ciechanowsko-płocki	26,8	ENERGA (Płock)
Łódź	29,1	Łódzki ZE
Centralny śląski	29,2	Górnośląski ZE, ENION (Będzin)
Legnicki	30,7	EnergiaPro (Legnica)
Wrocław	34,4	EnergiaPro (Wrocław)
Gdańsk-Gdynia-Sopot	34,7	ENERGA (Gdańsk)
Kraków	37,5	ENION (Kraków)
Poznań	49,1	ENEA (Poznań)
Warszawa	68,1	STOEN

Źródło: opracowanie własne na podstawie kwartalnika GUS [Informacja o sytuacji... 2007].

Energia elektryczna jest niezbędna do dalszego rozwoju gospodarczego. Koszty zaopatrzenia w energię mogą zniechęcać przedsiębiorców do lokalizacji inwestycji na terenach wschodniej Polski, szczególnie w przypadku branż energochłonnych. Koszty energii mają istotne znaczenie dla centrum przetwarzania danych¹⁷ – nowoczesnej inwestycji, która mogłaby wpłynąć pozytywnie na rozwój danego regionu.

Jednym ze sposobów wyrównania dysproporcji między regionami Polski mogłoby być wyrównanie kosztów zaopatrzenia w energię elektryczną. Można tego dokonać poprzez zmianę stawek opłat stosowanych przez przedsiębiorstwa dystrybucyjne albo zmianę zużycia energii czy też zmianę dochodów.

Pierwsze rozwiązanie (zmiana stawek opłat) wydaje się rozwiązaniem najprostszym, jednak w istniejącym systemie prawnym jest to niemożliwe. Jediną możliwością zmian stawek przy obecnie obowiązującym prawie jest konsolidacja przedsiębiorstw i ujednolicanie cen w jej efekcie. Konsolidacja w praktyce nie może jednak objąć wszystkich przedsiębiorstw, choć teoretycznie sytuacja taka jest możliwa. Z jednej strony można przyjąć, iż rozwiązanie takie jest sprawiedliwe, z drugiej zaś strony odbiorcy z zachodniej Polski mogą kwestionować fakt obciążania kosztami zaopatrzenia w energię odbiorców ze wschodniej części kraju.

Rozwiązanie drugie (zmiana zużycia energii) również nie jest łatwe do przeprowadzenia. Trudno jest zachęcać odbiorców do zwiększania zużycia energii, jeśli koszty jej dostarczenia są najwyższe w kraju. Zwiększenie zużycia energii na tych terenach może wynikać jedynie ze wzrostu gospodarczego. Ze wzrostem gospodarczym wiąże się rozwiązanie trzecie (zmiana dochodów). Konieczne są zatem działania mające na celu przyspieszenie rozwoju gospodarczego na terenach o niższych dochodach. Wzrost aktywności gospodarczej może zwiększyć efektywność wykorzystania sieci energetycznej, a w efekcie obniżyć średnie ceny energii elektrycznej. Wzrost aktywności może nieść ze sobą również ryzyko konieczności rozbudowy sieci, co wpłynie z pewnością na wzrost kosztów przedsiębiorstw, a w efekcie na zwiększenie cen. Wzrost kosztów można ograniczyć, wykorzystując do rozwoju infrastruktury fundusze strukturalne.

6. Podsumowanie

Istniejące zróżnicowanie średnich cen energii w Polsce wynika przede wszystkim z odmiennych warunków, w jakich działają przedsiębiorstwa dostarczające energię elektryczną, mających istotny wpływ na efektywność wykorzystania sieci energetycznej. Najniższe ceny występują na obszarach o charakterze miejsko-przemysłowym i o dużej gęstości odbiorców, natomiast najwyższe ceny spotyka się na obszarach rolniczych, bez rozwiniętego przemysłu. W efekcie na obszarach Polski o niskim PKB *per capita* średnie ceny energii są wyższe niż na terenach bogatszych, co pogarsza możliwości rozwoju gospodarczego.

¹⁷ Zob. szerzej [Jakubowski 2007].

Trudno jest znaleźć rozwiązanie dzięki któremu dokonałoby się w krótkim okresie wyrównanie średnich cen energii elektrycznej na terenie całej Polski. Biorąc po uwagę przedstawione powyżej uwarunkowania, można zaryzykować stwierdzenie, iż nawet w dłuższym horyzoncie czasowym nie jest możliwe wyrównanie kosztów zaopatrzenia w energię na terenie całego kraju, można natomiast jedynie zmniejszyć występujące dysproporcje.

Literatura

- Analiza porównawcza spółek dystrybucyjnych*, „Biuletyn URE” nr 2, marzec 2000.
- Berbera J., Berbera K., *Analiza zmian obciążeń budżetów domowych z tytułu wdrożenia dyrektyw 88/609/EEC oraz 2001/80/WE*, „Biuletyn URE” nr 4, lipiec 2003.
- Dobroczyńska A., Juchniewicz L., *Cena energii elektrycznej – podstawy i problemy regulacji*, [w:] *Athenaeum, Polska w świecie*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2000.
- Gabrysiak A., *Jeden dzień bez energii elektrycznej...*, „Wokół energetyki” nr 4, kwiecień 2005.
- Golachowski K., *Od lutego warszawiacy więcej zapłacą za energię elektryczną*, „Gazeta Prawna” nr 21 z 30 stycznia 2007.
- Informacja o sytuacji społeczno-ekonomicznej województw nr 4/2006*, GUS, Warszawa 2007.
- Jaśko K., *Wynagrodzenia w różnych regionach Polski w 2006 roku*, <http://praca.gazeta.pl/gazetaprac/1,74897,3918698.html>, (14 lutego 2007).
- Jakubowski R., *Energetyczna czarna dziura*, „Computerworld” nr 17 z 24 kwietnia 2007.
- Kociński J., *Zmiany w poziomie rozwoju i życia w układzie przestrzennym i regionalnym Polski w warunkach transformacji*, [w:] M. Klamut, E. Szostak (red.), *Polska w rozszerzonej Unii Europejskiej – uwarunkowania i perspektywy rozwoju*, t. 2, AE, Wrocław 2005.
- Kulesa M., *Rynek energii elektrycznej w Polsce w 2006 roku – przełom czy stagnacja*, „Energetyka Ciepła i Zawodowa”, grudzień 2006.
- Łakoma A., *Dostawca na życzenie*, „Rzeczpospolita” nr 112 z 15 maja 2007.
- Odpowiedź Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej na interpelację nr 4199 w sprawie zmian składników cen energii elektrycznej i ich skutków dla społeczeństwa*, <http://bip.kprm.gov.pl/bip/interpelacja/?id=1757>.
- Pazda A., *Ceny energii elektrycznej – fakty i mity*, „Wokół energetyki” nr 8, sierpień 2006.
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną* (DzU 2004 nr 105, poz. 1114).
- Sprawozdanie z działalności Prezesa URE – 2006*, „Biuletyn URE” nr 3, maj 2007.
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (DzU 2006 nr 89, poz. 625 ze zm.).

REASONS AND EFFECTS OF THE REGIONAL DIVERSIFICATION OF ELECTRICITY PRICES IN POLAND

Summary

The comparison of average prices of electricity supplied to customers in various areas of Poland indicates that the diversification exists. This phenomenon may have an effect on situation of both enterprises and households. The objective of this working paper is to evaluate if existing diversification of electricity prices is justified and may have effect on the situation of energy consumers.

It presents the scale of differences in energy costs of supply and its main reasons, i.e. the costs of distribution services which depends on the characteristic of distribution company area, as well as the type of customers. It also includes an attempt to assess the influence of electricity prices diversification on energy consumers.